

5.3. Tilfældighedsfund.

Det hænder undertiden, at politiet finder spor af en helt anden forbrydelse end den, der dannede grundlag for ransagningen. F.eks. kan det ske, at politiet under ransagning i en narkotikasag finder efterlyste tyvekoster. Eller politiet kan under ransagning i en tyveri- eller hælerisag finde et lager af smuglervarer.

Sådanne fund, der giver anledning til undersøgelser vedrørende en anden forbrydelse end den, som efterforskningen hidtil har været rettet imod, kaldes tilfældighedsfund. Det kan forekomme ikke alene ved ransagninger, men også ved andre straffeprocessuelle efterforskningskridt, navnlig indgreb i **meddelelseshemmeligheden**.

I retsplejelovens § 789 som affattet ved lov nr. 227 af 6. juni 1985 er der givet regler om tilfældighedsfund ved indgreb i meddelelseshemmeligheden. Om forarbejderne til § 789 og om de generelle problemstillinger ved tilfældighedsfund henvises til udvalgets betænkning nr. 1023/1984, side 110-116. § 789 fik sin endelige udformning under Folketingets behandling. Der henvises til Folketingstidende 1984-85, Forhandlingerne, sp. 5403, 5985, 10678 og 11229, tillæg A, sp. 2955, og tillæg B, sp. 1709 og 2225.

Det følger af § 789, at tilfældighedsfund frit kan anvendes under politiets efterforskning, men at de oplysninger, der er kommet frem ved tilfældighedsfundet, ikke må anvendes som bevis i retten, medmindre tilfældighedsfundet angår en lovovertrædelse, der i sig selv kunne have dannet grundlag for indgrebet. Hvis politiet f.eks. under en telefonaflytning får oplysninger om et tyveriforhold, der ikke i sig selv kunne have begrundet telefonaflytning, må politiet benytte oplysningerne i den videre efterforskning. Hvis politiet herunder får en tilståelse fra den skyldige eller finder andre beviser, kan politiet gå i retten med disse. Derimod må politiet ikke anvende selve telefonaflytningen som bevis i retten. Baggrunden for denne begrænsning er et ønske om at hindre, at indgreb sø-

ges gennemført på grundlag af en påstået mistanke om en lovovertrædelse, som kan danne grundlag for indgrebet, men reelt med henblik på at skaffe bevis vedrørende andre lovovertrædelser, der ikke i sig selv kunne have begrundet indgrebet.

Forud for indsættelsen af § 789 indeholdt retsplejeloven ikke regler om tilfældighedsfund, og det var i teori og praksis ikke ganske afklaret, i hvilket omfang tilfældighedsfund kunne anvendes. Der er heller ikke i retsplejelovens gældende kapitel om ransagning nogen bestemmelse om tilfældighedsfund.

Efter udvalgets opfattelse bør de principper, der er fastlagt i § 789, gælde ved alle straffeprocessuelle tvangsindgreb, hvor tilfældighedsfund kan forekomme. Derfor har udvalget i lovudkastets § 800 udformet en regel om tilfældighedsfund, der svarer til lovens § 789.

Selv om tilfældighedsfund må antages at forekomme ret hyppigt ved ransagninger, vil § 800 kun i ringe omfang begrænse politiets anvendelse af tilfældighedsfund ved ransagninger. Dette hænger sammen med, at kriminalitetskravet ved almindelige ransagninger er foreslået sat relativt lavt, således at det vil være sjældent, at et tilfældighedsfund vedrører en lovovertrædelse, der ikke i sig selv kunne have begrundet ransagning. Det kan dog f.eks. tænkes, at politiet under ransagning hos en ikke-mistænkt, hvor kriminalitetskravet er fængsel i strafferammen, finder en radioinstallation, der er i strid med **radiospredningslovgivningen**, der kun hjemler bødestraf.

Hvis de af udvalgets flertal i lovudkastets § 799 foreslåede regler om hemmelig ransagning gennemføres, vil bestemmelserne om tilfældighedsfund få betydning for sådanne ransagninger, for hvilke der foreslås et højt kriminalitetskrav.